

JCERD

ISSN 3088 – 2257 (online)

Journal of Creative Education Research and Development ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

วิทยาลัยพณิชยการ

Journal of Creative Education Research and Development ปีที่ 1
ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

ISSN : 3088 – 2257 (Online)

Journal of Creative Education Research and Development Vol. 1 No. 2

Journal of Creative Education Research and Development
วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต เลขที่ 171 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองบัว
อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู 39000
โทร 091 - 0611685, 093 - 3635858, E-mail: Pcbu.0504@gmail.com

Journal of Creative Education Research and Development ปีที่ 1

ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

เจ้าของ : วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต เลขที่ 171 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองบัว
อำเภอเมือง หนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู 39000

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิรดา แพ่งไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์โสภณ เปื่องบน

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. สัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง

รองศาสตราจารย์ ดร. ศรดา ชัยสุวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยา ภาวะบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา ประเสริฐสิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ ศิริสุทธิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราพร ไทยมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุขฎี สีวังคำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชภา กันขุนทด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล

ดร. อภิรักษ์ ชาญศึก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

Journal of Creative Education Research and Development มีกำหนดการ
เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

Journal of Creative Education Research and Development

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/JCERD> เปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim and Scope)

Journal of Creative Education Research and Development ISSN : 3088 - 2257 (Online) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องด้านศึกษาศาสตร์ ปีละ 2 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้สนับสนุนบทความและผู้สนับสนุนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านศึกษาศาสตร์
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

Journal of Creative Education Research and Development ฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566) ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่านที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านศึกษาศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน จึงกล่าวได้ว่าบทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ ดีฉันในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดี ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิรดา แพงไทย

บรรณาธิการ Journal of Creative Education Research and Development

สารบัญ

บทความวิจัย

1. ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผล
การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 1 - 12
หอมจันทร์ ทรัพย์
2. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจ
ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 13 - 21
จรรยารักษ์ นามบัณฑิต
3. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู 22 - 32
หนึ่งฤทัย สีเฮียง
4. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 33 - 45
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
ณารัตนา ปญญาบุตร
5. ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 46 - 56
สุรศักดิ์ ตุลาเนตร

Effects of 5Es Learning Circle Supplemented with learning Activity Packages on Science Learning outcome of Grade 4 Students

Homchan Thrathep

Ban Kut Chim School, Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 1

Corresponding author. E-mail: Homchanthep@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to: 1) Create and evaluate the effectiveness of science learning activity packages to meet the 80/80 efficiency criterion, 2) Compare the science learning achievement of Grade 4 students before and after learning, 3) Compare the science process skills of Grade 4 students before and after learning, and 4) Study satisfaction with learning management using the 5Es learning cycle supplemented with science learning activity packages. The sample group consisted of 12 Grade 4 students from Ban Kud Chim School in the first semester of the 2022 academic year, selected through cluster random sampling. The research instruments included: 1) Lesson plans, 2) Science learning activity packages, 3) Science achievement tests with discrimination power values between 0.33-0.60, difficulty values between 0.53-0.77, and reliability of 0.87, 4) Science process skills tests with discrimination power values between 0.33-0.87, difficulty values between 0.53-0.77, and reliability of 0.89, and 5) Satisfaction questionnaires. Statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, E1/E2 efficiency calculation, and dependent t-test.

Research Findings:

1. The science learning activity packages had an efficiency of 86.88/84.33
2. The science learning achievement of Grade 4 students after learning was significantly higher than before learning at the .05 statistical significance level
3. The science process skills of Grade 4 students after learning were significantly higher than before learning at the .05 statistical significance level
4. Student satisfaction with the 5Es learning cycle supplemented with learning activity packages was at the highest level

Keywords: 5Es learning, learning activities, science learning

ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หอมจันทร์ ทรเทพ

โรงเรียนบ้านกุดฉิม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

Corresponding author. E-mail: Homchanthep@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกุดฉิม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 12 คน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ชุดกิจกรรม การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.33-0.60 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.53-0.77 และค่าความเชื่อมั่น 0.87 4) แบบทดสอบ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33-0.87 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.53-0.77 และค่าความเชื่อมั่น 0.89 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพ E1/E2 และการทดสอบค่าที แบบไม่อิสระ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพ 86.88/84.33
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบ 5Es, กิจกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้วิทยาศาสตร์

© 2023 JCERD: Journal of Creative Education Research and Development

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับ กับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ และ ผลผลิตต่างๆที่มนุษย์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้ทุกคนได้ พัฒนาวิธีการคิด ทั้งความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย รวมทั้งมีทักษะสำคัญ ในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่ หลากหลาย วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมี ความรู้ความเข้าใจใน ธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์และมีคุณธรรมในทางกลับกัน วิทยาศาสตร์ก็มีความสำคัญมากจึงเปรียบเสมือนวัฒนธรรมของ โลกซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเราทุกคนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและค้นคว้าศึกษาวิทยาศาสตร์ ต่อไป อย่างไม่หยุดยั้ง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

จากความสำคัญของวิทยาศาสตร์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จึงได้กำหนดเป้าหมายของการเรียนวิทยาศาสตร์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ ทั้งกระบวนการและความรู้ จากวิธีการสังเกต การสำรวจ ตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ กำหนดให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้า และ สร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย เหมาะสม กับระดับชั้น (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) การเรียนการสอน จึงต้องมีการ เน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้คิด ผู้ลงมือปฏิบัติ ผู้ศึกษาค้นคว้า อย่างมีระบบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลาย ทั้งการทำกิจกรรมภาคสนาม การสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลองใน ห้องปฏิบัติการ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ การทำโครงงานวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี การศึกษา จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับรู้มาแล้ว ก่อนเข้าสู่ห้องเรียน การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้น ระหว่างที่นักเรียนมีส่วนร่วมโดยตรงในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านั้น จึง จะมีความสามารถในการสืบ เสาะหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้มีการพัฒนา ความคิดขั้น สูง และคาดหวังว่ากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ มี คุณธรรม จริยธรรมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ มีเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อันเป็น หัวใจสำคัญยิ่งในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาค้นคว้าความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ เพราะความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาในแต่ละครั้ง จะมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ต้องมีทักษะหรือความสามารถในการดำเนินการ ศึกษาหาความรู้ มนุษย์มีความแตกต่างกันในความถนัด และความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่ไม่ได้หมายความว่า ความ แตกต่างดังกล่าวจะไม่สามารถ ปรับปรุงหรือพัฒนาได้ จากผลการศึกษาในปัจจุบันพบว่าความสามารถหรือทักษะต่าง ๆ สามารถ ฝึกฝน และพัฒนาเพื่อให้เกิดความชำนาญได้ ดังนั้นการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดความ ขำนาญสามารถเลือกใช้ทักษะต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมในการแก้ปัญหาแต่ละด้านก็ สามารถทำได้เช่นกัน (พันธ์ ทองชุมชุม, 2547)

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ปัจจุบันยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ของการ จัดการศึกษาได้ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในภาพรวมทั้งประเทศยังอยู่ ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย จากรายงานผล การทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชา วิทยาศาสตร์ 3 ปีย้อนหลัง คือ ปีการศึกษา 2561-2563 พบว่ามีคะแนน เฉลี่ยร้อยละ 39.93, 35.55, 38.78 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในระดับโรงเรียนบ้านกุดฉิม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีคะแนน เฉลี่ยรายวิชาวิทยาศาสตร์ 3 ปีการศึกษาย้อนหลัง พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.93, 31.18, 32.46 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563) จะเห็นว่าคะแนน ระดับโรงเรียนจะต่ำกว่า ระดับประเทศทุกปีการศึกษา และยังไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 50 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหา การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ยังไม่เป็นไปตามธรรมชาติของวิชาวิทยาศาสตร์ สภาพปัญหาการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนขาดความแม่นยำในความรู้วิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ครูวิทยาศาสตร์ ส่วนหนึ่งมักจะขาดความรู้ด้านเนื้อหา และไม่พยายามสืบหาความรู้ ทำให้ผู้เรียนขาดมโนทัศน์ที่ถูกต้อง ของความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ ทำให้ ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อ วิทยาศาสตร์ ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกฝนให้ คิดเอง ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มีนิสัยรักการอ่าน ไม่สนใจการเรียน ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติ กิจกรรมที่ครู ออกแบบได้ เพราะผู้เรียนไม่ยอมอ่านใบงานให้ทำกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดง ความ คิดเห็นต่าง ๆ ที่ครูถาม ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ และมีสมาธิสั้น (วรณช แหยมแสง, 2549) นอกจากนี้ปัญหาการเรียน การสอนวิทยาศาสตร์ยังพบว่า ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ประกอบแบบเรียน นักเรียนนั่งฟังครูและท่องจำเนื้อหาที่เรียน มากกว่าวิธีอื่น นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อ การเรียนวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเนื้อหาของวิชามีความยาก (รัชดาวรรณ กัณหาชาติ, 2557)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องดึงดูดให้ผู้เรียนมี ความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์รวมถึงการจัด กระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการ

แสวงหาความรู้จริง เรียนรู้แนวทางแก้ไขปัญหามีระบบ ถูกขั้นตอน ที่สามารถสนองความแตกต่างของผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้หลายแบบ ที่ทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ตามความถนัดของตนเอง และสามารถพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ เหมาะสมกับวัย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนจำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษาเข้ามาช่วยซึ่งได้แก่ บทเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และ เอกสารประกอบการเรียน เป็นต้น (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ, 2553)

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีลักษณะเป็นสื่อประสม ที่จัดขึ้นสำหรับ หน่วยการเรียนรู้ตาม หัวข้อเนื้อหาที่ต้องการจะให้นักเรียนได้รับ ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ อย่างมี ประสิทธิภาพ ทำให้ครูสามารถถ่ายทอดวิชา เนื้อหาที่สลับซับซ้อนและเป็นนามธรรมให้นักเรียนเข้าใจง่าย ขึ้น นักเรียนได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถความสนใจของ นักเรียนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ และช่วยให้นักเรียนกับครูผู้สอนมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนตาม ความสามารถความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือ ช่วยให้การบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (กุศยา แสงเดช, 2545) นอกจากนี้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจ ตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน แก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน เพราะชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง และต้องการความช่วยเหลือจากครูผู้สอนไม่มาก สร้างความมั่นใจและช่วยลดภาระของครูผู้สอน (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2545) นอกจากนี้ ชุดกิจกรรมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครู และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมจากชุดกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายที่จะ เรียน แต่มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการฝึกทักษะ ปฏิบัติในด้านต่างๆได้ด้วย (อภิญญา เคนบุปผา, 2564)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะ กระบวนการ วิทยาศาสตร์ คือ วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยมีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ที่ สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป 4) ขั้น ขยายความรู้ และ 5) ขั้นประเมิน เพราะเป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ การจัดการ เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการ วิทยาศาสตร์มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและเจตคติทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น (ปิยวดี ประเสริฐสังข์, 2552) ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถด้านทักษะกระบวนการที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะวิธีการสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหา คำตอบด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด การ สร้างองค์ความรู้และสรุปและนำเสนอแนวคิดหลักด้วยตนเอง อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกต คิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาาร่วมกันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้สถานการณ์ต่างๆที่ใกล้เคียงกันได้เรียนรู้ ร่วมกันจากกิจกรรมกลุ่ม

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัย เรื่องผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้น รวมทั้งสร้างแรงจูงใจในการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียน วิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อน เรียนและหลังเรียน ด้วย วงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อน เรียนและหลังเรียน ด้วย
วงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนและรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกุดฉิม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 12 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกุดฉิม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 12 คน ได้จากการสุ่มการสุ่มแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) ซึ่งโรงเรียนบ้านกุดฉิม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือการวิจัย มีอยู่ 2 ประเภท ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่

- 2.1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- 2.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ จำนวน
8 แผน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 2.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
- 2.2.2 แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
- 2.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน ด้วยวงจร
การเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 3.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน ด้วยวงจร
การเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและ หลัง (One Group
Pretest-Posttest Design) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม ขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 ก่อนดำเนินการทดลองผู้วิจัยทำการชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ
- 4.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ และ
แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- 4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการเรียนรู้ที่ 8 โดยผู้วิจัยเป็น ผู้ดำเนินการจัดการ
เรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้
- 4.4 ทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ และ
แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง

4.5 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อวงจร การเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่สร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ

4.6 ตรวจสอบผลการทดสอบหลังเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

4.7 ผู้วิจัยนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลและแปลผลข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของ ผลลัพธ์ (E2)

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ การวิเคราะห์ค่าที่แบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

5.3 เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ การวิเคราะห์ค่าที่แบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

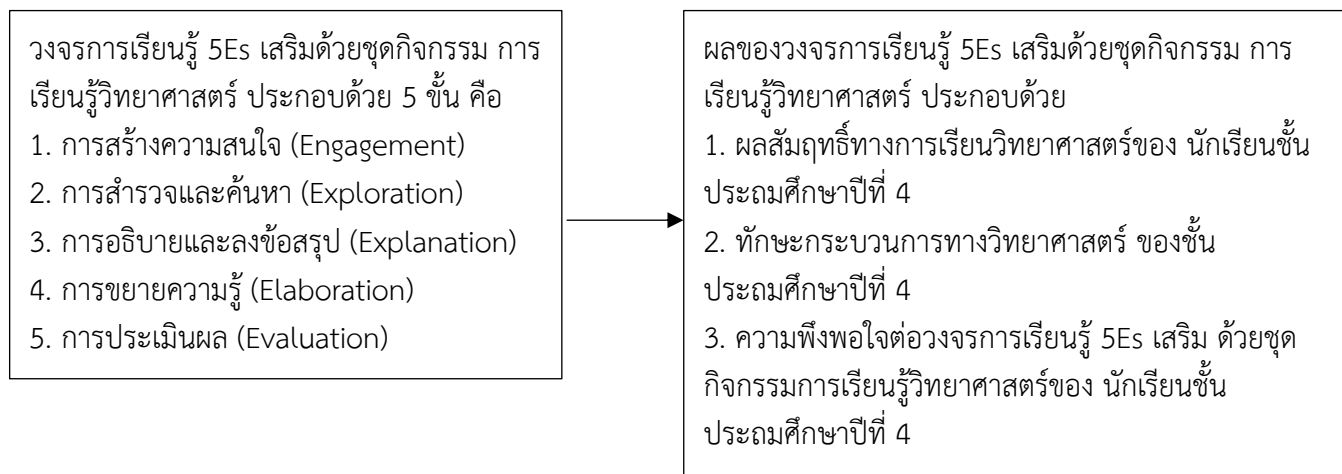
5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยศึกษาตามแนวคิดวงจรการเรียนรู้ 5Es ของสถาบันส่งเสริมการ สอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 5 ขั้น คือ 1) การสร้างความสนใจ 2) การสำรวจและค้นหาด้วยชุด กิจกรรมวิทยาศาสตร์ 3) การอธิบายและลงข้อสรุป 4) การขยายความรู้ 5. การประเมินผล และศึกษา ผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยแสดงดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาค่า E1/ E2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบ หลังเรียน ในแต่ละชุดกิจกรรม จำนวน 8 กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 69.50 จากคะแนนเต็ม 80 คิดเป็นร้อยละ 86.88 คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 25.30 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 84.33 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุด กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 86.88/84.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ เรื่อง ผลของวงจรการเรียนรู้ แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุด กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พบว่า ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริม ด้วยชุด กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือข้อ 3 ครูให้ ความเป็นกันเอง กระตุ้น และสนใจให้ นักเรียนสนใจและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ความพึงพอใจรองลงมา คือข้อ 5 เนื้อหา มีความสำคัญ น่าสนใจ และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ข้อ 12 กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ 14 เกณฑ์การวัด และประเมินผลมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม และความพึงพอใจน้อยที่สุด คือข้อ 11 กิจกรรมส่งเสริมให้ นักเรียนได้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปราย ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.88/84.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้ง ไว้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบวงจร การเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้ดำเนินการตามกระบวนการและหลักการสร้างชุดกิจกรรมอย่าง เป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และกำหนดเนื้อหา รวมทั้งการวัด และประเมินผล เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสม เพื่อใช้ประกอบ ในการ เรียนการสอน โดยให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้สร้างขึ้น วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และเพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ อย่างมี ประสิทธิภาพและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยมีครูเป็น ผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนจนประสบ ผลสำเร็จ นอกจากนี้ชุดกิจกรรมการ เรียนรู้แต่ละชุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และ ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ซึ่งได้มีการปรับปรุงชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ประกอบ

กับได้มีการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและนำมาปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็น ระบบ เพื่อให้มั่นใจว่าชุดกิจกรรมที่นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนให้สูงขึ้นได้ จากแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561) ได้กำหนดความหมายของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es ไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรม ต่างๆ เพื่อฝึกฝนทักษะกระบวนการมากกว่าการสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ตามทฤษฎีการเสริมสร้างความรู้ เป็นกระบวนการที่นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการ รับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย สามารถสร้างองค์ความรู้เป็นของตนเองได้ แล้วเก็บความรู้ไว้ใน สมออย่างยาวนาน การที่นักเรียนจะสร้างองค์ความรู้ ต้องผ่านกระบวนการที่เรียกว่าการสืบเสาะหาความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานลดา เอกนพวุฒิพันธุ์ (2560) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่องพืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมวิชา วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.00/81.20 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ได้ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.69 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมากและ จีวรรรณ เกิดร่วม (2561) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุด กิจกรรมแบบสืบเสาะความรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าประสิทธิภาพในภาพรวม E1/E2 เท่ากับ 81.10/86.20 ซึ่งมีค่าตามเกณฑ์เป้าหมาย 80/80 และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อ ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ นรรัตน์ชนก โสภา (2561) ได้ทำการศึกษา การพัฒนา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบ เสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานแสง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า (1) การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสงกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.86/86.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ (2) ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้ชุด กิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 (4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ มีความพึง พอใจซึ่งอยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบวงจการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ทั้งด้าน ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ เป็นผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนใน ช่วงเวลาใด เวลาหนึ่งที่ผ่านมา แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์จึงเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดทำขึ้นเพื่อการเรียนรู้สิ่งนั้น สิ่งที่มีวัดจึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนรู้ ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งอาจเป็นความรู้หรือทักษะบางอย่าง ซึ่งมีแนวคิดของ ปราณี กองจินดา (2549) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจาก กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิต พิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการ เรียนการสอนที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษณี เตชพาพงษ์ (2562) ได้ทำการศึกษาผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมอเป็นฐานมี ประสิทธิภาพเท่ากับ 80.83/82.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีจิตวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการตามปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.5 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณโณ ยอดเทพ (2562) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการ สอนแบบการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5Es ผลการวิจัยพบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอบแบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E5 สูงกว่า ก่อนใช้ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ย 23.50 และผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการสอนแบบกรสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 Es สูงกว่าก่อนการเรียนวิทยาศาสตร์ ด้วยการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5Es อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากจัดการเรียนรู้ที่เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ทั้ง 8 ชุดโดย จัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยครูให้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้สามารถเชื่อมโยง และสรุปองค์ความรู้ของ ตนเองได้ ซึ่งแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561) ได้กำหนด ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การสืบเสาะค้นหา ผ่านการสังเกต ทดลอง สร้างแบบจำลอง และวิธีการอื่นๆ เพื่อนำข้อมูล สารสนเทศและหลักฐานเชิง ประจักษ์มาสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดหรือองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และโดยได้กำหนดทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไว้ 13 ทักษะ ทักษะกระบวนการขั้นพื้นฐาน 8 ทักษะ สอดคล้องกับ ญัตติ บัญญัติ (2562) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุดกิจกรรมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.87/77.36 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุด กิจกรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุดกิจกรรมหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมผล ของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมอเป็นฐานที่มีผล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุดกิจกรรมในระดับมาก ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.13) สอดคล้องกับ นรัตน์ชนก โสภา (2561) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ชุด กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานแสง ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า (1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสงกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.86/86.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ (2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการ เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยชุด กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความพึงพอใจซึ่งอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ วนิดาพร วรวิรุฬวงศ์ (2558) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การสอน แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟฟิกเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการ วิทยาศาสตร์และความมีเหตุผล เรื่องสารละลายกรด-เบส กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียน ได้ทำงานร่วมกันอย่างยินดี เต็มใจ มีความสุขในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และมากขึ้นจนสามารถดำเนินกิจกรรมนั้นๆจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์กิจกรรมเรียนรู้แล้ว ความสนใจนักเรียนได้ตีความสนุกสนานและนักเรียนได้แสดงออกร่วมกัน ซึ่ง

เนื้อหาที่เรียนเรียงลำดับ จากง่ายไปยากและนักเรียนได้ทบทวนความรู้อย่างสม่ำเสมอทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูคอยแนะนำและเป็นที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยในขณะปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งแนวคิดของ สุนทร หลักคำ (2547) ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถถอด ความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยา เรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น สอดคล้อง กับ ภารดี กล่อมดี (2561) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานใน ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผลการวิจัยพบว่า สามารถนำมาใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ การพัฒนาทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับการ จัดการการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมี คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แต่ไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดแบบฝึกอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ บุญศรี วราพุด (2561) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การสืบพันธุ์ของพืชและการ จำแนกพืช โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์นี้มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากัน 92.42/86.71 ดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.5469 นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($<g> = 0.5469$) และ การเรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์ทำให้นักเรียนสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน เรียนจากระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 55.55 ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระดับดีเยี่ยม คิดเป็น ร้อยละ 87.55 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความพึงพอใจต่อการ จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผล การเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลการทำวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มี ประสิทธิภาพ 86.88/84.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05
4. ความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น เข้าใจง่าย นักเรียนกล้าแสดงออกทางความคิด การกระทำ และการพูด และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน จึง ควรมีการนำไปปรับใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ และรายวิชาอื่น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนบางคนใช้เวลาทำกิจกรรมตามชุดกิจกรรมมาก เนื่องจาก มีปัญหาด้านการอ่าน ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปศึกษากับตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิด สร้างสรรค์ หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2 ควรจัดการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทดลองสอนในระดับชั้นอื่นๆด้วย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- กุศยา แสงเดช. (2545). แบบฝึกคู่มือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.
- เกษณี เตชพาพพงษ์. (2562). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ครุศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จิรวรรณ เกิดร่วม, ธารวรรณรัตน์ นาคเครือ และ น้ำเพชร นาสารีย์. (2560). การออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความเข้าใจ เรื่องทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาศาสตร์. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 12, หน้า 1609-1621.
- นรัตน์ชนก โสภา. (2561). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง พลังงานแสง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญศรี วราพม. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการสืบพันธุ์ของพืช และ จำแนกพืช โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปานลดา เอกนพภูมิพันธ์. (2560). ผลการใช้ชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปราณี กองจินดา. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปาโดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปิยวดี ประเสริฐสังข์. (2552) การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พันธ์ ทองชุมนุช. (2547). การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภารดี กล่อมดี. (2561). ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E. วารสาร Veridian E-journal Silpakorn University, 11(1), 2004.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สีนสกุล. (2553). ระบบสื่อการสอน. นนทบุรี: สถาบันพัฒนานวัตกรรมและวิจัยทางการศึกษา.
- รัชดาวรรณ กันหาชาติ. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของพืชดอกโดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5E. วิทยานิพนธ์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วรณูช แหยมแสง. (2549). พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วนิดาพร วรวิรุฬห์วงศ์. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความมีเหตุผล เรื่องสารละลายกรด-เบส กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-Net)*. (องค์การมหาชน) เข้าถึงได้จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th>.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษา. ขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์และเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุวรรณโณ ยอดเทพ. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*.
- อภิญญา เคนบุปผา. (2546). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและสมบัติ ของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*.

The relationship between emotional intelligence of school administrator and satisfaction on the work of teachers under the nongbua lamphu primary educational service area office 1

Janyarak Nambandit

Nong Muang Chomphu Thong School, Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 1

Corresponding author. E-mail: janyarak.1974@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the schools emotional intelligence of School Administrator, 2) to study satisfaction on the work of and 3) to study relationship between emotional intelligence of administration and the satisfaction on the work of teachers under The Nongbua Lampau Primary Educational Service Area Office 1. The samples were 278 persons from the administration and teachers in the schools The Nongbua Lampau Primary Educational Service Area Office 1 of the academic year 2020 by the limit samples by using the tables of Krejcie & Morgan and stratified sampling. The instruments using for this research were 5 rating scales questionnaires on the emotional intelligence of School Administrator and the satisfaction on the work of teachers with the reliability of 0.84. The statistics using for data analysis included percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results of the study were as follows:

1. The emotional intelligence of schools administrators under The Nongbua Lampau Primary Educational Service Area Office 1 was in high level for overall. Considering on each aspect, there founded that the aspect on self awareness was in the highest level and the aspect on self emotional control was for in the lowest level.
2. For overall of the concept on operational satisfaction of the teachers in the schools under The Nongbua Lampau Primary Educational Service Area Office 1 was in high level. Considering on each aspect, there were founded that the achievement on work was in the highest level and the aspect on control was in the lowest level.
3. The relationship between emotional intelligence of administration and the satisfaction on the work of teachers under The Nongbua Lampau Primary Educational Service Area Office 1 was founded that the positive relationship was in high level and was on statistical significance at .01 ($r=.840$)

Keywords: Emotional intelligence, desire for teacher benefit, relationships

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

จรรยาธิษ นามบัณฑิต

โรงเรียนหนองม่วงชุมพุดอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

Corresponding author. E-mail: janyarak.1974@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 278 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน การตระหนักรู้ตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการจัดการกับอารมณ์ตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จของงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการปกครองบังคับบัญชามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.840$)

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู, ความสัมพันธ์

© 2023 JCERD: Journal of Creative Education Research and Development

บทนำ

การศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศและเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการนํานโยบาย หลักสูตร แนวปฏิบัติอื่นๆ ไปลงมือปฏิบัติโดยตรง ผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มี บทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษา ที่จะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาท และความสำคัญต่อการดำเนินงานในฐานะผู้ควบคุม บังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ของ สถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2551) การควบคุมอารมณ์ของตนเอง จึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องควบคุม ไม่ให้แสดง พฤติกรรมที่ก้าวร้าวออกมาให้ผู้อื่นได้เห็น ไม่ว่าจะเป็นกับชุมชน นักเรียน ครู และบุคลากรใน สถานศึกษา ที่ผู้บริหารนั้นต้องการความร่วมมือ ในการทำงานเพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ ถ้าหากผู้บริหารไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้ จะส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพพลดลง แต่ หากผู้บริหารรู้จักควบคุม

อารมณ์ บริหารจัดการ อารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสม ประสิทธิภาพของงานก็จะ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ กิบ (Gibbs, 1995) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีความสามารถตระหนักรู้ถึง ความรู้สึกของตนเอง และคนอื่นสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง บริหารจัดการอารมณ์ได้ รู้จักควบคุม อารมณ์ แสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง ตามกาลเทศะ เข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่น และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข บุคคลนั้นเรียกว่าเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ การที่ บุคคลจะประสบความสำเร็จ ในชีวิต หรือหน้าที่การงานนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการศึกษาที่มีสติปัญญาดีเสมอไป สติปัญญาอย่างเดียวมัน ไม่สามารถทำให้การเรียนหรือทำงาน ด้านต่างๆ บรรลุผลสำเร็จได้ต้องอาศัย ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นส่วนประกอบด้วย

โกลแมน (Goleman, 1995) ได้กล่าวถึง ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถ ในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของ ตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น จนสามารถบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ ของตน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธภาพกับ ผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยัง ชี้ให้เห็นอีกว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญมากกว่าเชาว์ปัญญา โดยกล่าว ว่า เป็นระยะเวลา ยาวนานที่คนเราให้ความสำคัญกับสมอง โดยไม่ใส่ใจสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จชีวิต คือ กลุ่ม ทักษะ ทางอารมณ์ที่สามารถสอนได้ ไม่เหมือนกับเชาว์ปัญญาที่ยากต่อการสอนและพัฒนา ความฉลาด ทางอารมณ์จึงสามารถอธิบาย ได้ว่าทำไมบุคคลที่มีความฉลาดทางปัญญาสูงไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ในขณะที่บุคคลที่มีความฉลาดทางปัญญาธรรมดา กลับเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ไว้ใน เกี่ยวกับการพัฒนา ระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 6 คือ 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการวางแผนพัฒนา ระบบงบประมาณและการ เพื่อการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน สนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างความเข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาให้ เข้มแข็ง และยกย่องเชิดชูเกียรติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ สถานศึกษา และองค์กรบุคคล ที่มีผลงานเชิงประจักษ์ 2) สร้างความ เข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือ ส่งเสริม การบริหารจัดการเขตพื้นที่ การศึกษาโดยใช้ พื้นที่เป็นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนบูรณาการ จัดการศึกษาร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และ สำนักงานศึกษาธิการภาค สร้างความเข้มแข็ง ในการยกระดับคุณภาพการศึกษารูปแบบเครือข่าย และส่งเสริมและพัฒนา โรงเรียนด้วยพลังประชารัฐอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือ ส่งเสริม สนับสนุน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสาธารณชนให้มีความรู้ความ เข้าใจ สร้างความตระหนักในการจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน กำกับดูแล ตลอดจนการมีส่วนร่วม รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และประสานสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษาให้คัดเลือก ผู้เรียนเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2563) จะเห็นว่าสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีนโยบายที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความ เข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 2579 เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2560)

ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการ บริหารการศึกษานั้น เป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จในการดำเนินงานขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการสร้างความ พึงพอใจให้กับบุคคลเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี และประทับใจ การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานจึง เป็นเรื่องสำคัญ เพราะความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้จะนำมาสู่การ พัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า ซึ่ง ความก้าวหน้าของหน่วยงานจะส่งผลให้สังคมส่วนรวมมีคุณภาพดีขึ้น จึงกล่าวได้ว่าความพึง พอใจมีความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงานอย่างยิ่ง และความพึงพอใจยังมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ประกอบด้วย 1) ความสำคัญต่อผู้ให้บริการองค์กรจำเป็นต้องคำนึงถึงความพึงพอใจต่อการบริการใน ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการที่เป็น ตัวกำหนดคุณลักษณะของการบริการเพราะข้อมูลดังกล่าว จะบอกถึงการประเมินความรู้สึกและความคิดเห็นที่มีต่อบริการที่ ต้องการ และวิธีการตอบสนองความต้องการซึ่งความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินคุณภาพของการ บริการ การ นำเสนอการบริการที่ดีมีคุณภาพตรงกับความต้องการและความคาดหวัง ย่อมส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ ต่อการ บริการนั้นและมีแนวโน้มจะใช้บริการซ้ำอีกต่อไป โดยที่ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานบริการ ตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จ ของงานบริการ เพราะการสร้าง ความพึงพอใจในงานให้กับผู้ปฏิบัติงาน บริการส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับ

มอบหมายและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของการบริการที่ดีและ 2) ความสำคัญต่อผู้รับบริการประกอบด้วย ความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นตัวประกันคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะการนำเสนอการบริการที่เหมาะสมจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ การบริการให้กับลูกค้าได้หลายๆ สถานการณ์จะนำไปสู่การ พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วยความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน ช่วยพัฒนาคุณภาพของงานเป็นที่ ยอมรับว่าความพึงพอใจในงานมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานแต่ละองค์กร (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546) ความพึงพอใจในงานเป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงานทั้งด้านบวกและด้านลบมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ของงาน ความพึงพอใจมาจาก ความสำเร็จของการทำงานในชีวิตประจำวันปัจจัยในการชักจูงให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานให้เกิด ความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานสภาพแวดล้อมในการทำงาน เงินเดือนหรือผลประโยชน์ เกื้อกูลหาก ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่อาจสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ แน่แน่นอนว่าภารกิจ งานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายอาจไม่สำเร็จตามกำหนด หรืออาจจะสำเร็จ แต่เป็นความสำเร็จที่ทำแบบให้ พ้นไปที ทำให้งานที่ออกมาไร้ประสิทธิภาพ (จันทร์ณี สงวนนาม, 2551) ความพึงพอใจที่มีต่อ องค์กรทำให้ผลการทำงานออกมาดีในทางเดียวกันผลงานที่ดีก็ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่องาน ความ พึงพอใจเกิดจากการได้รับความสำเร็จตามความต้องการสอดคล้องกับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารมี โอกาสที่จะแสดงความต้องการและนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานได้มากกว่า ดังนั้นการสร้าง ความ พึงพอใจในการปฏิบัติงานให้เกิดกับบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กรเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้อง ดำเนินให้เห็นผลทางด้านรูปธรรมและนามธรรม เพราะความพึงพอใจของบุคลากรนำมาซึ่งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงานอันเป็นภารกิจหลักในการบริหารจัดการองค์กรหรือสถานศึกษาเมื่อครูผู้สอน เกิดความพึงพอใจต่อผู้บริหารก็จะส่งผลต่อคุณภาพของงานด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การ กำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 สภาพการบริหารการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยทั่วไป มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 102 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 7 โรงเรียน และ โรงเรียนขนาดเล็ก 94 โรงเรียน มีครูและบุคลากรทางการศึกษา 1,027 คน มีนักเรียน 20,386 คน ดูแล การจัดการศึกษาใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนากลาง อำเภอนาวัง และอำเภอสวรรคภูหา ภายในพื้นที่ บริการแบ่งเป็น 11 ศูนย์เครือข่าย จาก การศึกษารายงานวิจัย พบว่า ยังไม่มีการศึกษาความฉลาดทาง อารมณ์ของผู้บริหารและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ซึ่งจะเป็แนวทางในการปรับปรุงการบริหารองค์กร และสร้างระดับ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยส่วนรวม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2563)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในทุกๆ ด้านรวมถึงความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนด้วย ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทาง อารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ดังนั้น ผลการศึกษาที่จะได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสะท้อนให้ เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวทางและพัฒนาผู้บริหารให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความ พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีขั้นตอนและรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,027 คน จาก 102 โรงเรียน (ข้อมูลสารสนเทศ ณ วันที่ 10 ธันวาคม 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 278 คน จาก 102 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Mogan, 1970) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหารกับสถานศึกษาพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ได้จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครู กำหนดเป็น 2 ตอน ดังนี้ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา

3. สมมติฐานการวิจัย

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมาย เวลา และสถานที่ ขอรับแบบสอบถามคืน เสร็จแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้ทำการวิจัยนำข้อมูลที่ได้นำประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ คือ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้ทำการวิจัยตรวจสอบ แบบสอบถามที่ได้รับและคัดเลือก

แบบสอบถามที่สมบูรณ์ เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์มีความสมบูรณ์ ทุกชุดจากนั้นผู้วิจัยได้นำมากำหนดรหัสข้อมูล บันทึกข้อมูล และโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย โดยมีสถิติที่สำคัญ ดังนี้

ตอนที่ 1 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ทำการบันทึก และวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์มาแปลความหมาย ตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ตอนที่ 2 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ทำการบันทึก และ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์มาแปลความหมายตาม เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษากับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 1 โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553) แปลความหมาย ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย ความ ฉลาดทางอารมณ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ Goleman (1995) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการตระหนักรู้ตนเอง 2) ด้านการจัดการกับอารมณ์ตนเอง 3) ด้านการจูงใจตนเอง 4) ด้านเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น และ 5) ด้านทักษะทางสังคม และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนใช้ แนวคิดทฤษฎีของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's, 1991) ประกอบด้วย 2 ปัจจัย 1) ปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความก้าวหน้าใน หน้าที่การงาน และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และ 2) ปัจจัยค้ำจุน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้าน เงินเดือน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการ ปกครองบังคับบัญชา และด้านความสัมพันธ์กับ ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน และจากแนวคิดที่กล่าวมา ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ นำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง รองลงมา คือ ด้านการจูงใจตนเอง ด้านทักษะทาง สังคม และด้านเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการกับ อารมณ์ตนเอง

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน รองลงมา คือ ด้านความสำเร็จของงาน ด้าน เงินเดือน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ด้านการได้รับการ ยอมรับนับถือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการปกครองบังคับบัญชา

3. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิง เส้นระดับสูงในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = .840$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะทางสังคม (X3) ($r_{xy} = .872$) รองลงมา คือ ด้านการจูงใจตนเอง (X3) ($r_{xy} = .853$) ด้านเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (X4) ($r_{xy} = .765$) และด้านการจัดการกับ อารมณ์ตนเอง (X2) ($r_{xy} = .652$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการตระหนักรู้ ตนเอง (X1) ($r_{xy} = .507$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมี ความอดทนไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อหน้าคนอื่น รู้จักการจัดการกับอารมณ์ของตนเองและ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ รู้จักปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของโกลแมน (Goleman, 1995) ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการ ตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เพื่อสร้างแรงจูงใจในตัวเองบริหารจัดการอารมณ์ต่างๆ ของ ตนและอารมณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ต่างๆ ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ ธีราภรณ์ ณะนะหมอก และสุภาพ ผู้รุ่งเรือง (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 : ตามทัศนะของครู ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 4 ตามทัศนะของครูโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ใน ระดับมาก

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งสอดคล้องกับเฮิร์ซเบิร์ก มัสเนอร์และ สไนเตอร์แมน (Herzberg's, 1991) ได้นิยามว่าความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง การได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนและตำแหน่งสูงขึ้น รวมทั้งโอกาสที่จะได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ใน การทำงาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญจะกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สุพรรณษา ลอยสมุทร (2559) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผล การศึกษา พบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

สถานศึกษาเอกชนในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง ลักษณะงานที่ปฏิบัติ เงินเดือนหรือผลประโยชน์เกื้อกูล สภาพการทำงาน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

3. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน เมื่อพิจารณาราย ด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะทางสังคม ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะทางสังคม เป็นการสร้าง สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รู้จักรู้เท่าทันอารมณ์ผู้อื่น สามารถสร้างสัมพันธภาพ กับผู้อื่นได้ดี สามารถ สื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ มีความรับผิดชอบต่องานตนเองและผู้อื่น มีความอดทนและเรียนรู้การให้อภัย ในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ มีความยืดหยุ่นสามารถแก้ปัญหาได้และสามารถบริหารความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ เดนแฮมและเวสส์เบิร์ก (Denham and Weissberg, 2010) กล่าวว่า การมีทักษะทาง สังคม เป็นความสามารถ ในการรับรู้เข้าใจ และสามารถระบุถึงความรู้สึกและอารมณ์ผู้อื่นจากการ แสดงออกได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสามารถแสดงออกถึง ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจเพื่อการสร้างและรักษา สัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างไร จึงส่งผลทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะ ทางสังคมมีความสัมพันธ์สูงสุดกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ซึ่ง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พิมใจ วิเศษ (2554) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหาร สถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู อำเภอบ้านนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความ ฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู มีค่า ความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน การตระหนักรู้ตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการจัดการกับอารมณ์ตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จของงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการปกครองบังคับบัญชาามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.840$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นภายในโรงเรียนและ ภายนอกโรงเรียน
- 1.2 ผู้บริหารความมุ่งมั่นและความจริงใจของผู้บริหารในการพัฒนาตนเอง รวมถึงการมองครูเป็นทรัพยากรที่มีค่า ที่สุดขององค์กร เมื่อผู้บริหารมีความฉลาดทางอารมณ์สูง สามารถเข้าใจและตอบสนองความต้องการของครูได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลให้ครูมีความพึงพอใจ มีขวัญกำลังใจ และปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและ คุณภาพการศึกษาโดยรวม

1.3 ผู้บริหารควรพัฒนาหลักสูตรการบริหารสถานศึกษาให้เน้นความฉลาดทางอารมณ์ กำหนดให้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผู้บริหาร และสร้างระบบสนับสนุนสุขภาวะทางจิตสำหรับบุคลากรทางการศึกษาไม่ควรมีความลำเอียงเมื่อต้องพบปะกับคนแปลกหน้าหรือคนที่ไม่คุ้นเคยที่มาเยี่ยมโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา*. นครปฐม : สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่10 ฉบับปรับปรุงใหม่)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12)*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์ วิเศษ. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2556). *จิตวิทยาการบริหาร หน่วยที่ 10*. (เอกสารการสอน). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุพรรณ ลอยสมุทร. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Denham, Susanne Ayers; Brown, Chavaughn; and Domitrovich, Celene. (2010). Plays nice with others: Social-emotional learning and academic success. *Early Education and Development*. 21: 652-680.
- Gibbs, G (1995). *Learning by Doing: A Guide to Teaching and Learning Methods*. Further Education Unit. Oxford Polytechnic: Oxford.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York : Bantam Books.
- Herberg, F. (1991). *The motivation to work*. New York: John Wiley and Sons.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

The need for the Student Affairs Administration in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Loei Nong Bua Lamphu

Nuengrutai Leehiang

Nong Bua Lamphu Provincial Education Office

Corresponding author. E-mail: noodang.nb@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study current conditions desirable condition and needs in the administration of student affairs in educational institutions Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Loei, Nong Bua Lamphu, the sample groups used in the research included school administrators and teachers. Saha Buaban Campus, 220 people, using simple random sampling (Simple Random Sampling) with lottery and purposive sampling (Purposive sampling), educational institution administrators and student affairs teachers. The tools used in this research include: Questionnaire about current conditions and desired conditions Statistics for data analysis include mean and standard deviation.

The research results were as follows:

1. Current condition Current condition Student affairs administration Overall it is at a high level ($\bar{X} = 3.75$) when considering each aspect. It was found to be at a high level in every aspect, including student services and welfare. Student care and assistance Governance and discipline Student health services and student activities

2. Desired condition Student affairs administration Overall it is at the highest level. ($\bar{X} = 4.64$) when considering each aspect It was found to be at the highest level in every aspect, including student activities. Governance and discipline Student services and welfare Student care and assistance and student health services

3. Necessary needs in student affairs administration It was found that the area with urgent needs was student activities. Issues that have necessary needs in other areas include organizing activities for public service to the community and society. Providing scholarships for needy students is sufficient to meet the needs. Preventing adultery problems in school Organizing health promotion activities or working with other related agencies such as hospitals, municipalities, and analyzing individual students.

Keywords: Needs, Administration, Student Affairs

ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

หนึ่งฤทัย ลีเฮียง

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู

Corresponding author. E-mail: noodang.nb@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สหวิทยาเขตบัวบาน จำนวน 220 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก และ การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูกิจการนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน สภาพปัจจุบัน การบริหารงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ด้านปกครองและระเบียบวินัย ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน และด้านกิจกรรมนักเรียน
2. สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียนด้านปกครองและระเบียบวินัย ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียนและด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน
3. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน คือ ด้านกิจกรรมนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น ในด้านอื่นๆ ได้แก่ การจัดกิจกรรมในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม การจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนได้เพียงพอกับความต้องการ การป้องกันปัญหาชู้สาวในโรงเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล, เทศบาล และการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหาร, งานกิจการนักเรียน

© 2023 JCERD: Journal of Creative Education Research and Development

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มีเจตจำนงที่แนชัดตามความมุ่งหมายมาตรา 6 ให้การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนโยบายและความรับผิดชอบของรัฐบาลที่ต้องดำเนินการในการพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในฐานะพลเมืองของประเทศเนื่องจากมนุษย์เป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองสังคมและวัฒนธรรมโดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องนำทางไปสู่เป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สภาพสังคมปัจจุบันถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย โดยเฉพาะในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินชีวิตของคน นับวันปัญหาสังคมยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติด การก่ออาชญากรรม ปัญหาเรื่องเพศ การท้องในวัยเด็ก การทำแท้ง การฆ่าตัว

ตาย ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุที่สำคัญคือบุคคลไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอขาดทักษะการคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาในทางที่ผิด ขาดทักษะการใช้ชีวิต และไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ได้ การจัดกิจกรรมนักเรียนจัดอยู่ในกลุ่มงานบริหารทั่วไปมีความสำคัญมากในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพเป็นการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน เริ่มตั้งแต่ก่อนที่นักเรียนจะเข้าเรียนและระหว่างอยู่ในโรงเรียนจนกระทั่งออกจากโรงเรียนจึงกล่าวได้ว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษานั้นไม่ใช่มุ่งที่จะพัฒนาด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีอุปนิสัยที่สมบูรณ์คือเป้าหมายสูงสุดที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพเป็นผู้ที่ใช้การได้ในสังคม และดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบันและอนาคตได้อย่างปกติสุข สิ่งเหล่านี้จึงเป็นภาระหน้าที่หลักของงานกิจการนักเรียนที่จะต้องดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายเพราะเป็นงานที่มีส่วนเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม และจริยธรรม โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสามัคคี สันติวิธีวิถีประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัวชุมชนสถาบันศาสนา และสถาบัน การศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีมีความรู้และอยู่ดีมีสุข ปัจจัยทางการบริหารที่มีการวางแผน การจัดองค์การการสั่งการการควบคุมและการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อพัฒนาในการจัดบริการและสวัสดิการแก่นักเรียน การจัดโครงสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การให้คำปรึกษาชี้แนะสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้นักเรียน รวมถึงงานที่ส่งเสริมและช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้มีการเติบโตทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านงานบริการด้านงานปกครอง ด้านงานแนะแนว และด้านงานกิจกรรมนักเรียน (ธีระ รุ่งเจริญ, 2550)

จะเห็นได้ว่างานกิจการนักเรียนมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ในลำดับเกือบสุดท้าย ซึ่งส่วนมากแล้วจะมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในเชิง วิชาการเพราะงานวิชาการจะเป็นส่วนที่แสดงว่าโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ แต่ในความเป็นจริงแล้วการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเกื้อกูลจากการบริหารกิจการนักเรียนอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่เหมาะสมและส่งเสริมในเชิง วิชาการนอกจากนี้แล้วงานกิจการนักเรียนยังช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะอื่นๆ เพิ่มเติมหรือเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อีกด้วยหากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจบริหารงานกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเกิดการพัฒนาที่สมบูรณ์ทุกด้านยิ่งขึ้น

จากการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่าการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียนที่เหมือนกันคือบุคลากรขาดความรู้ในงานที่รับผิดชอบ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน บุคลากรขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ขาดการติดตามงานอย่างต่อเนื่อง และขาดแคลนครูทำให้ยังพบปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายประการได้แก่ ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาด้านชู้สาว ปัญหาของวัยรุ่น ปัญหาความยากจน ปัญหาด้านอื่นๆ ส่วนตัวนักเรียนปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, 2565) ดังนั้นจึงเป็นภาระหนักอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่จะต้องใช้เวลาพยายามอย่างมากที่จะพัฒนา เสริมสร้างปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมต่างๆ ตามขอบข่ายงานกิจการนักเรียนมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และพื้นที่ที่เกิดปัญหารวมทั้งการติดตามและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ดีอีกทั้งปฏิบัติให้เห็นผลอย่างจริงจัง โรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนเพื่อให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โรงเรียนควรที่จะกำหนดยุทธศาสตร์ การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับ ความเสี่ยงของนักเรียนงานกิจการนักเรียน คืองานเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนรวมทั้งการสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียน ตลอดจนการควบคุมดูแลนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยใน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ เกิดผลดีกับผู้เรียนอีกทั้งเพื่อเป็นสารสนเทศให้กับโรงเรียนในสังกัดได้นำไปบริหารงานกิจการนักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีขั้นตอนและรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวน 2063 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ใช้สหวิทยาเขตเป็นหน่วยสุ่ม ได้สหวิทยาเขตบัวบาน แล้วทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน จำนวน 220 คน จำแนกเป็นดังนี้

- ผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

- ข้าราชการครู ประกอบด้วย ข้าราชการครู จำนวน 198 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะครูที่ปฏิบัติงานกิจการนักเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย สังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และ คำนียามศัพท์เฉพาะ จำนวน 1 ชุด ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีข้อคำถามจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์องค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert scale) โดยทุกข้อจะมีคำตอบแบบตอบสองคู่ (Dual-response format) หรือ 2 สภาพ คือ ระดับของสภาพจริงที่เป็นอยู่ของการบริหารงานกิจการนักเรียน และระดับของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานกิจการนักเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามกรอบแนวคิดการบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน ด้วยตนเอง และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์ แล้วจึงไปขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3.4 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม วิเคราะห์แบบสอบถามการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.)

2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์สัมบูรณ์ ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. แปลผลข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดในแต่ละด้าน

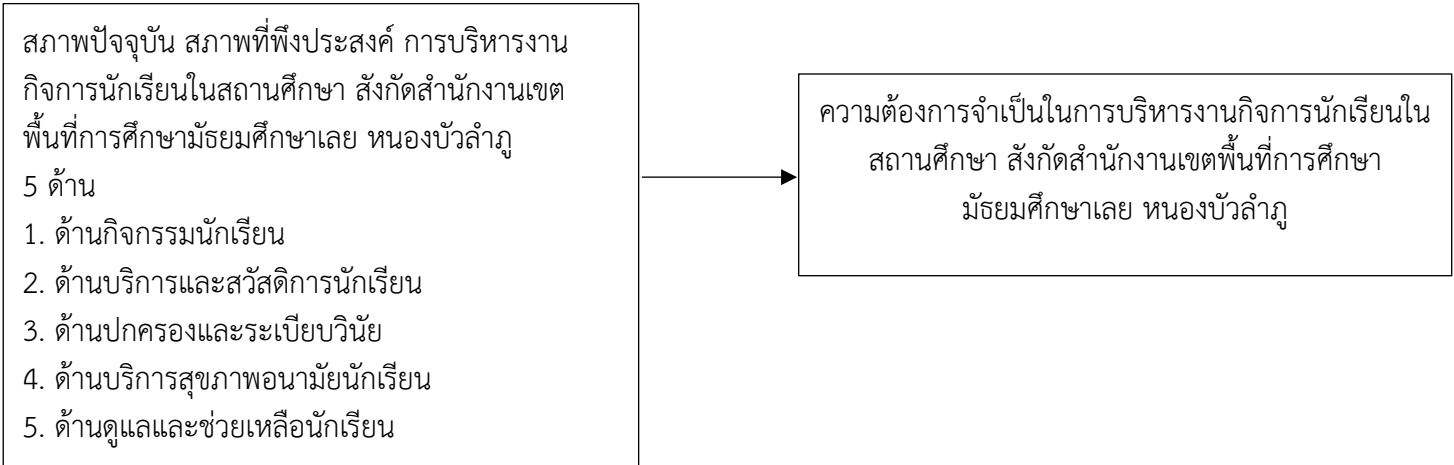
ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยการนำข้อมูลของผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี Modified Priority Need Index ($PNI_{Modified}$) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

2. ในการประเมินใช้ค่าดัชนี ($PNI_{Modified}$) ข้อที่มีค่า 0.3 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ถือเป็นความต้องการจำเป็น ในกรณีที่ค่าดัชนีน้อยกว่า 0.3 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นให้ใช้ค่าดัชนีเรียงจากมากไปน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องการได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อย และเหตุผลที่ผู้วิจัยคำนวณด้วยค่าดัชนี ($PNI_{Modified}$) เพราะวิธีนี้จะควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่องกว้างมากเกินไป อีกทั้งให้ความหมายในเชิงเปรียบเทียบเนื่องจากใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) และเมื่อได้ผลลัพธ์แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังตามค่าดัชนีที่คำนวณ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ตามแนวคิดตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ.2562) (2562) โดยจำแนกออกเป็นการดำเนินงาน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ด้านปกครองและระเบียบวินัย ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน และด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน กรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ดังนี้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ความจำเป็นของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา	การบริหารงานกิจการนักเรียน					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านกิจกรรมนักเรียน	3.66	0.47	มาก	4.67	0.23	มากที่สุด
2. ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน	3.94	0.74	มาก	4.65	0.37	มากที่สุด
3. ด้านปกครองและระเบียบวินัย	3.73	0.62	มาก	4.66	0.40	มากที่สุด
4. ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน	3.70	0.55	มาก	4.59	0.37	มากที่สุด
5. ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน	3.74	0.48	มาก	4.62	0.36	มากที่สุด
โดยรวม	3.75	0.47	มาก	4.64	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ($\bar{X} = 3.94$) ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 3.74$) ด้านปกครองและระเบียบวินัย ($\bar{X} = 3.73$) ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน ($\bar{X} = 3.70$) ด้านกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.66$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.67$) ด้านปกครองและระเบียบวินัย ($\bar{X} = 4.66$) ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ($\bar{X} = 4.65$) ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.62$) และด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน ($\bar{X} = 4.59$)

2. การวิเคราะห์ความจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified}) ความจำเป็นของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น การ บริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู รายด้าน

การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เลย หนองบัวลำภู	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ ความต้องการ จำเป็น
1. ด้านกิจกรรมนักเรียน	3.66	4.67	0.276	1
2. ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน	3.94	4.65	0.180	5
3. ด้านปกครองและระเบียบวินัย	3.73	4.66	0.249	2
4. ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน	3.70	4.59	0.241	3
5. ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน	3.74	4.62	0.235	4
โดยรวม	3.75	4.64	0.237	

จากตารางที่ 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู รายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียน (PNI_{modified} = 0.276) ด้านปกครองและระเบียบวินัย (PNI_{modified} = 0.249) ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน (PNI_{modified} = 0.241) ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน (PNI_{modified} = 0.235) และ ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน (PNI_{modified} = 0.180)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ด้านปกครองและระเบียบวินัย ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน และด้านกิจกรรมนักเรียน ตามลำดับ จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนใน

สถานศึกษาครั้งนี้ ได้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานกิจการนักเรียนที่ครอบคลุม แนวคิดตามมาตรฐาน การปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2560 (ปรับปรุง พ.ศ.2562) สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) นอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดย ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ มีการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยจนมีความเชื่อมั่นที่เหมาะสม ส่งผลให้การประเมินสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ตรงตามประเด็นการวิจัย เห็นได้จากผลการการประเมินสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงาน กิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมพันธ์ ชื่นสำราญ (2556) ซึ่งทำการ วิจัย เรื่อง การดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์ของการ วิจัย พบว่า การดำเนินงานกิจการนักเรียน มีการดำเนินงานในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา รุ่งธรรม (2556) ซึ่ง ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย ที่พบว่า สภาพปัจจุบันของงาน กิจการนักเรียนทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ มาลินี เกศนกร (2556) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการ นักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธ พบว่าการบริหารงานกิจการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กาญจนา กันธนะ ภิ (2561) ซึ่งได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียนโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 36 ที่พบว่าสภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ณัฐพัฒน์ ฤพลอย (2563) ซึ่งได้การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน ที่พบว่า สภาพการบริหารกิจการ นักเรียนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. จากผลการศึกษาที่พบว่าความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมพบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น คือด้านกิจกรรมนักเรียน ด้าน ปกครองและระเบียบวินัย และด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นอันดับแรกในแต่ละด้าน คือมี การจัดกิจกรรมในการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม การจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนได้ เพียงพอกับความต้องการ การป้องกันปัญหาขู่สาวในโรงเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือร่วมกับ หน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล, เทศบาล การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ข้อมูลความรู้ข่าวสารด้านอนามัยแก่นักเรียน และการวิเคราะห์ นักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความต้องการในการบริหารงานกิจการนักเรียนมีความจำเป็นอย่างมากเพราะเป็น งานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนทุกอย่าง ตั้งแต่เด็กนักเรียนก้าวเข้ามาศึกษาไปจบจบการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งที่ทำให้นักเรียนอยู่ รอดและเป็นคนดีของสังคมจะเริ่มจากการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน ครูจำเป็นต้องจัดท้ะเบียนและรายงานเกี่ยวกับตัว นักเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน การบริหารสุขภาพและอนามัย การบริการและสวัสดิการนักเรียน และการมีระบบดูแลและ ช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับ ภัทรวดี แตรสังข์ (2557) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอความต้องการ จำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ที่พบว่าความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในการวางแผนการบริหารงานกิจการนักเรียน การดำเนินงานการ บริหารงานกิจการนักเรียน การประเมินผลการดำเนินการ การปรับปรุงพัฒนาการ และการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมี ส่วนร่วม สอดคล้องกับการวิจัยของ กัมปนาท อาทิตยตั้ง (2565) ซึ่งได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการ นักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ที่พบว่าความต้องการจำเป็นในการบริหารงาน กิจการนักเรียนคือควรร่วมกัน วางแผนและวิเคราะห์สาเหตุปัญหาในการดำเนินการบริหารงานกิจการนักเรียน ควรส่งเสริมการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญที่ในการดำเนินงานกิจการ นักเรียนคือ การมีงบประมาณที่เหมาะสม การประเมินผล และการฝึกอบรม ดังที่ Taylor (1988) ได้กล่าวว่าการจัดกิจกรรม นักเรียนที่มีคุณค่า แต่ก็มีปัญหาเกี่ยวกับโครงการและการจัดการการได้ผู้สนับสนุนที่ไม่ดี เช่นเดียวกับ John (1995) และ Marie (1998) ที่ให้ความสำคัญในการบริหารงานกิจการนักเรียนที่ต้องเน้นเรื่องวินัยของนักเรียน การแก้ปัญหานักเรียนมี พฤติกรรมไม่เหมาะสม

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบัน การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ด้านปกครองและระเบียบวินัย ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียนด้านปกครองและระเบียบวินัย ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน และด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น 3 รายการ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านปกครองและระเบียบวินัย และด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน

2.1 ด้านกิจกรรมนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือมีการจัดกิจกรรมในการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ ต่อชุมชนและสังคม โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองและบุคคลภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของนักเรียน และโรงเรียนมีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

2.2 ด้านปกครองและระเบียบวินัย ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือ การป้องกันปัญหาชู้สาวในโรงเรียน การดำเนินรณรงค์ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ มาตรการการป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

2.3 ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือร่วมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล, เทศบาล การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ข้อมูลความรู้ข่าวสารด้านอนามัยแก่นักเรียน และมีห้องพยาบาลวัสดุอุปกรณ์และเวชภัณฑ์อย่างเพียงพอ

2.4 ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือ การจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนได้เพียงพอกับความต้องการ การทำประกันชีวิตหรือประกันอุบัติเหตุให้กับนักเรียน และการจัดระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึง

2.5 ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือ การวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล การศึกษาเด็กเป็นรายกรณีเพื่อแก้ไขให้นักเรียนรายบุคคล การส่งต่อนักเรียน โดยประสานงานครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ การจัดตั้งชุมนุม/กลุ่ม ความสามารถพิเศษ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษา ควรประยุกต์ใช้แนวทางความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ไปปรับใช้ สามารถนำพันธกิจ และเป้าหมายในการดำเนินงานกิจการนักเรียนและจัดทำแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในครั้งนี้

1.3 ในการพัฒนางานความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ควรมีการกำหนดเจ้าหน้าที่ในแต่ละงานให้มีผู้รับผิดชอบตามงานกิจการนักเรียน โดยคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานด้วย

1.4 จากข้อค้นพบที่ทราบ ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ในแต่ละด้านควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1) ด้านกิจกรรมนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือการจัดกิจกรรมในการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ ต่อชุมชนและสังคม โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองและบุคคลภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของนักเรียน และโรงเรียนมีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ดังนั้นโรงเรียนควรมีการส่งเสริมและจัดกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง และให้ชุมชน องค์การภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของนักเรียนและควรมีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

2) ด้านปกครองและระเบียบวินัย ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือ การป้องกันปัญหาผู้สูบบุหรี่ในโรงเรียน การดำเนินรณรงค์ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และมาตรการการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดในโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรมีการรณรงค์ส่งเสริมและหาทางป้องกันปัญหาผู้สูบบุหรี่ในโรงเรียน มีการรณรงค์ส่งเสริมด้านประชาธิปไตยโดยวิธีต่างๆ เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน การเลือกหัวหน้าห้อง และจัดทำมาตรการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดในโรงเรียน เช่น โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากเสพยาเสพติดและอบายมุข จัดรณรงค์เนื่องในวันยาเสพติดโลก

3) ด้านบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือร่วมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล, เทศบาล การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ข้อมูลความรู้ข่าวสารด้านอนามัยแก่นักเรียน และมีห้องพยาบาลวัสดุอุปกรณ์และเวชภัณฑ์อย่างเพียงพอ ดังนั้น โรงเรียนควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการส่งเสริมและให้ความรู้รวมทั้งให้บริการสุขภาพกับนักเรียนด้านต่างๆ และจัดให้มีห้องพยาบาลและวัสดุอุปกรณ์เวชภัณฑ์อย่างเพียงพอ เพื่อให้บริการแก่นักเรียนที่มีความจำเป็นในการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

4) ด้านบริการและสวัสดิการนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือ การจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนได้เพียงพอกับความต้องการ การทำประกันชีวิตหรือประกันอุบัติเหตุให้กับนักเรียน และการจัดระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึง ดังนั้น ผู้บริหารและคณะครูควรมีการส่งเสริมและจัดหาทุนการศึกษาแก่นักเรียนอย่างเพียงพอ มีการจัดทำระบบประกันชีวิต ประกันอุบัติเหตุและระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อให้ให้นักเรียนมีสวัสดิภาพที่มั่นคงปลอดภัย

5) ด้านดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น คือ การวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล การศึกษาเด็กเป็นรายกรณีเพื่อแก่นักเรียนรายบุคคล การส่งต่อนักเรียน โดยประสานงานครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ การจัดตั้งชุมนุม/กลุ่ม ความสามารถพิเศษ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน ดังนั้น ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำระบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการประเมินความเสี่ยง มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและมีการส่งต่อตามลำดับ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถได้รับการแก้ไขปัญหาก็ถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และโรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการดำเนินกิจกรรม จัดตั้งชุมนุม ชมรมต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการจัดกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัมปนาท อาทิตยตั้ง. (2565). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 5(2), 100-112.

- ธีระ ฤญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่10 ฉบับปรับปรุงใหม่)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มาลินี เกศนากร. (2556). *การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธของ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. ปรินญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- ณัฐพัฒน์ ฤงพลอย. (2563). *การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
- ภัทรวดี แตรสังข์. (2556). *การนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์. แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *การบริหารงานกิจการนักเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2560 (ปรับปรุง พ.ศ.2562)*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สัมพันธ์ ชื่นสำราญ. (2556). *การดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- อภิญา รุ่งธรรม. (2556). *การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*.
- John, V. T. (1995). *Marketing (2nd ed.)*. New York: McGraw-Hill.
- Marie, H.A. (1998). *School-Community Relationships : A Namibian Case Study*. Canada : Alberta University.
- Taylor, Graham. (1988). *Making Sense of Information Technology*. The Electronic Avenue Coursebook.

Leadership in the Digital Era of Educational Institution Administrators under Nakhon Phanom Educational Service Area Office 2

Charinya Panyabud

independent researcher

Corresponding author. E-mail: CharinyaPanyabud@gmail.com

ABSTRACT

This study aims to study and compare the leadership in the digital era of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office, Area 2, the sample group used was educational institution administrators and teachers under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office, Area 2, totaling 317 people, used questionnaires as a research tool. The research instrument was tested by conducting content validity tests and confidence tests. And data were analyzed using basic statistics and inferential statistics, consisting of percentage, mean, standard deviation, t-test, f-test or one-way ANOVA. The results found that Leadership in the digital age of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office, Area 2, the overall level is at a high level, with an average of 3.97, which can be sorted from highest to lowest as follows: 1) Learning culture in the 21st century, average 4.20 2) Vision Average 4.15 3) Professional excellence, average 4.06 4) Appropriate knowledge and professional advancement, average 4.05 5) Digital citizenship, average 3.78 and 6) Work system improvement, average 3.60 respectively, comparing leadership in the digital age of educational institution administrators Under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office, Area 2, it was found that different positions of the respondents had different effects on the digital era leadership of school administrators. The educational levels of the respondents were different. It affects the leadership in the digital age of school administrators differently and with different work experiences. It affects the leadership of educational institution administrators in the digital age. Under the jurisdiction of the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office, Area 2, vision is different, with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Digital Leadership, Leadership, School Administrators

ภาวะผู้นำคุณคิทธิลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ณาริญา ปัญญาบุตร

นักวิจัยอิสระ

Corresponding author. E-mail: CharinyaPanyabud@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำคุณคิทธิลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 317 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทำการทดสอบเครื่องมือวิจัยโดยทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการทดสอบความเชื่อมั่น และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและสถิติอนุมาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า f-test หรือ one-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำคุณคิทธิลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.97 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ค่าเฉลี่ย 4.20 2) ด้านวิสัยทัศน์ ค่าเฉลี่ย 4.15 3) ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย 4.06 4) ด้านความรู้ที่เหมาะสมและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย 4.05 5) ด้านความเป็นพลเมืองยุคคิทธิล ค่าเฉลี่ย 3.78 และ 6) ด้านการปรับปรุงระบบงาน ค่าเฉลี่ย 3.60 ตามลำดับ การเปรียบเทียบภาวะผู้นำคุณคิทธิล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกันส่งผลต่อภาวะผู้นำคุณคิทธิลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำคุณคิทธิล ของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน และประสบการณ์ทำงานต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำคุณคิทธิลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำคุณคิทธิล, ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2023 JCERD: Journal of Creative Education Research and Development

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขใน กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญใน การสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและ สังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนา ประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหา วิฤตติที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการ เปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อ ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ซึ่งก็คือการปฏิวัติคิทธิล หรือ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านวิทยาการของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกไร้พรมแดน ซึ่งมีผลกระทบต่องานวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ทุกชาติทุกภาษารวมทั้งประเทศไทย ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ซึ่งใช้คำว่า ยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับโลก แห่งความรู้ที่ใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีได้ก้าวเข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวันมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การ สื่อสาร การศึกษา ซึ่งเทคโนโลยีได้เข้ามาช่วยให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยจึงได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี โดยระบุไว้ในหมวด 9 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตั้งแต่มาตรา 63 ถึง มาตรา 69 เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการ จัดการ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยตลอด จาก ความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การที่จะพัฒนาคนในชาติให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ต้องอาศัย ระบบการศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อย่างรีบด่วนโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้ในอนาคต (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561)

การบริหารสถานศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำ นโยบายของรัฐไปสู่การปฏิบัติ และเป็นผู้ประสานกิจกรรมของสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการ อำนวยความสะดวกช่วยเหลือและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปโดยสะดวก กล่าวคือ เป็นผู้ริเริ่ม ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงาน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีหน้าที่นำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จโดยการบริหาร จัดการ สถานศึกษาของตน การบริหารสถานศึกษาในยุคของการปฏิรูปและการกระจายอำนาจ การศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก จากการกระจายอำนาจดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อการบริหารการศึกษามากขึ้น ทั้งในด้านศาสตร์แห่งการบริหารเฉพาะ ตนและศิลปในการบริหารจัดการที่เหมาะสม ซึ่งความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษามีได้อยู่ที่ กฎหมาย แต่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจ ความจริงใจ และภาวะผู้นำ ของผู้มีอำนาจรับผิดชอบในการจัด การศึกษาของประเทศด้วย (สมาน อัครภูมิ, 2551) สถานศึกษาเป็นองค์การประเภทหนึ่งที่มีรวม เอาสมาชิกที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานอย่างเดียวกัน เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายคือการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน และบุคคลสำคัญที่มีส่วนผลักดันสถานศึกษาไปสู่ ความสำเร็จก็คือ ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการ ปกครองบังคับบัญชา หรือมีภาวะผู้นำที่สามารถจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาหรือครูในโรงเรียนให้มีความ ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ หรือเรียกว่าร่วมมือทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจแล้วหลอมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกันกับผู้นำ เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปสู่จุดมุ่งหมาย ตามที่สถานศึกษานั้นวางวัตถุประสงค์ไว้ โรงเรียนที่มีประสิทธิผล คือ โรงเรียนที่สามารถปฏิบัติสำเร็จ ได้ตามเป้าหมาย โดยปัจจัยที่มีส่วนผลักดันโรงเรียนให้ไปสู่ความสำเร็จได้ก็คือ ผู้นำหรือผู้บริหาร โรงเรียน ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานของโรงเรียน (พนารัตน์ พุ่มเอี่ยม, 2559)

บริบทขององค์การที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังเช่นสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่ง เป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ สภาพแวดล้อมภายนอกได้เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะ สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทั้งการเปลี่ยนแปลงในระดับต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทย การเปลี่ยนแปลงบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล รวมไปถึงการทำให้ครูยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้นจึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหาร สถานศึกษา ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อน และมีความท้าทายหลากหลายเหตุผล ผู้บริหารจะต้องให้การยอมรับและนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้กับ ตนเองก่อนที่จะเผยแพร่หรือส่งเสริมให้ครูใช้ในการบูรณาการเข้าสู่สถานศึกษาและห้องเรียนต่อไป (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ที่มีจุดเน้นเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนผ่านระบบดิจิทัล ส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งมีเป้าหมาย ให้ผู้เรียน เก่งขึ้นด้วยนวัตกรรม อันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ที่ทำให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาานครพนม เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2, 2566) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล สามารถตัดสินใจ คาดการณ์ และวางแผนการ ดำเนินงานโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีนโยบายที่ทันสมัย พร้อมปรับเปลี่ยนได้ตามกระแสของโลก นอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมและสนับสนุนครูผู้สอนและนักเรียนให้ เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการอยู่รอดในสังคมที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา

จากข้อมูลที่น่าเสนอข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี ความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพื่อให้ทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนมีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในการพัฒนาดังกล่าวจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญ นอกจากนี้ ยังไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2 จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 มีขั้นตอนและรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ครอบคลุมเขตพื้นที่บริการทั้งหมด 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอโพนสวรรค์ และอำเภอนาทม รวมสถานศึกษาทั้งสิ้น 181 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 181 คน และครูผู้สอน 1,728 คน รวมทั้งสิ้น 1,909 คน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (ธีรวิทย์ เอกะกุล 2543) ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 494 คน ดังตารางที่ 3 และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นโดยอาศัยแนวคิดจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัล Kane (2018), Hood (2017), Contributor (2017), Cox (2015), Zhu (2014), Broadribb (2014), Fanzo (2014), Sieber (2013), Qualman (2013), Sheninger (2013), Curious (2013), Iomion (2011) และ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ด้านการปรับปรุง

ระบบงาน ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล และด้านความรู้ที่เหมาะสมและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีการของ Likert (1961)

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 แตกต่างกัน

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ทั้ง 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอโพนสวรรค์ และอำเภอนาทม รวมสถานศึกษาทั้งสิ้น 181 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

2. นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยส่งด้วยตนเองในกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใกล้และส่งทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัยในกรณีของกลุ่มตัวอย่างอยู่ไกล

4. การรวบรวมแบบสอบถามผู้วิจัยเดินทางไปรวบรวมด้วยตัวเองจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใกล้ และคอยรับแบบสอบถามทางไปรษณีย์หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์

5. เมื่อยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยนัดมารับแบบสอบถามด้วยตนเองใน 1 สัปดาห์

6. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมาย เวลา และสถานที่ ขอรับแบบสอบถามคืน ซึ่งได้ทั้งหมด 494 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดย นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบสมบูรณ์แล้วมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

5.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ วิเคราะห์คำนวณหาร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วนำเสนอในรูปตารางพร้อมกับคำบรรยายประกอบ

5.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้ทราบระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ว่าอยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายด้านและความหมายในภาพรวม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบส (Best, 1981) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

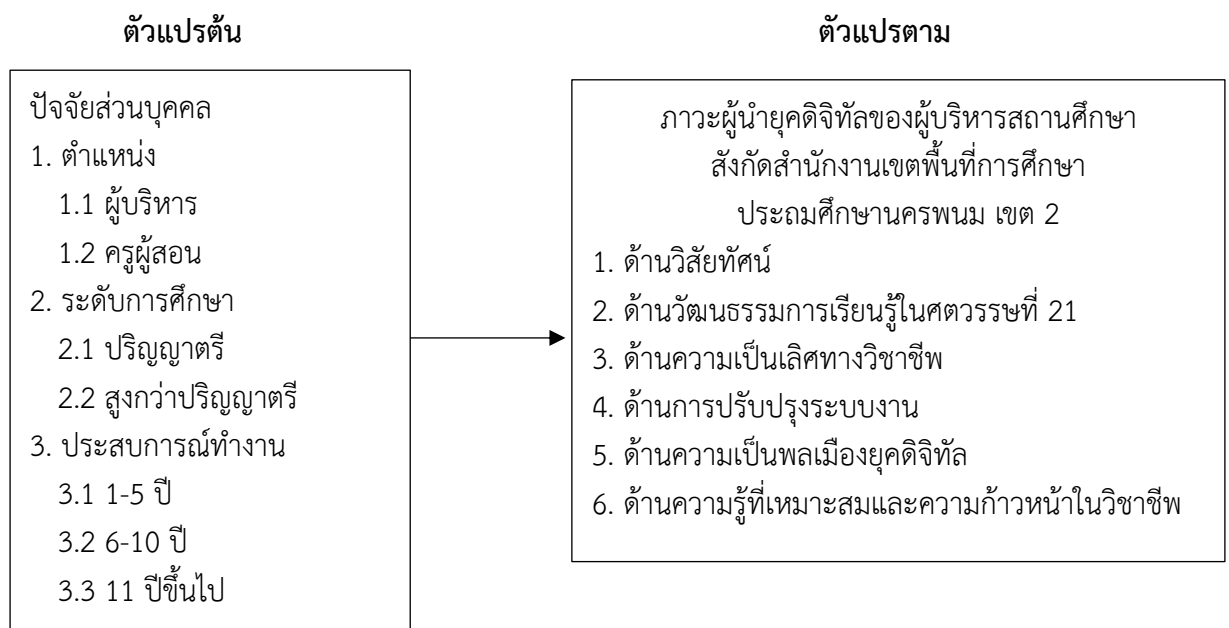
คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ t-test และ One-way ANOVA

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 โดยการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ Kane (2018), Hood (2017), Contributor (2017), Cox (2015) Zhu (2014), Broadribb (2014), Fanzo (2014), Sieber (2013), Qualman (2013), Sheninger (2013), Curious (2013), lomion (2011) และสุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ประกอบด้วย ด้าน วิสัยทัศน์ ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ด้านการปรับปรุงระบบงาน ด้านความเป็น พลเมืองยุคดิจิทัล และด้านความรู้ที่เหมาะสมและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในภาพประกอบ แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัย ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 สามารถสรุปตามประเด็นต่างๆ ได้ ดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า แสดงภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.17 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.25 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และ

ความสามารถในการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ค่าเฉลี่ย 4.22 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ที่ มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ สร้างนวัตกรรมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย 4.18 4) ผู้บริหารสถานศึกษามี ภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับแผนปฏิบัติการ ของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.16 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการวิเคราะห์ความสอดคล้อง ของแผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.14 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ และถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.12 และ 7) ผู้บริหาร สถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อกำหนดนโยบายใน การขับเคลื่อนสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.11 ตามลำดับ

2. ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.12 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถใน การพัฒนาระบบการกำกับดูแลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.25 2) ผู้บริหารสถานศึกษามี ภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการวางแผนวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ ขับเคลื่อนสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.14 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการปลูกจิตสำนึกที่ดีและ ความรับผิดชอบทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ให้กับผู้เรียนและครูผู้สอนในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.13 4) ผู้บริหาร สถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการจัดให้มีเครื่องมือและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ทันสมัยสำหรับพัฒนาสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.05 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการบูรณา การการปฏิบัติงานภายใต้เครือข่ายดิจิทัลของสถานศึกษา โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้และการ ปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย 4.05 และ 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนและครูผู้สอน ในสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย ค่าเฉลี่ย 4.04 ตามลำดับ

3. ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 โดยสามารถ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนรู้ ให้สามารถรองรับต่อการขยาย หรือการปรับเปลี่ยนในอนาคต ค่าเฉลี่ย 4.15 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะ ผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ค่าเฉลี่ย 4.13 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.09 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถใน การประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ค่าเฉลี่ย 4.08 และ 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการควบคุม กำกับ ดูแล และบริหารจัดการด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 3.99 ตามลำดับ

4. ด้านการปรับปรุงระบบงาน พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการปรับปรุงระบบงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 โดยสามารถ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการปรับปรุงอุปกรณ์ ซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ เพื่อระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.25 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะ ผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการประเมิน และตรวจสอบความพึงพอใจของครูผู้สอนและบุคลากร ต่อการให้บริการด้าน เทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.15 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงระบบฐานข้อมูล และระบบสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.08 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนระบบการดำเนินงาน ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ค่าเฉลี่ย 4.05 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใน การจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.03 และ 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และ

ความสามารถในการกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ

5. ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 โดย สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการรักษาความ ปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) สามารถป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัย ที่เข้มแข็ง และป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีทางออนไลน์ได้ ค่าเฉลี่ย 4.18 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการรักษาและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดี (Digital Citizen Identity) ของสถานศึกษาทั้งในโลก ออนไลน์และโลกความจริง ค่าเฉลี่ย 4.05 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการรักษา และ ปกป้องข้อมูลส่วนตัว Privacy Management) ทั้งของตนเอง และผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.04 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) สามารถแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นกับผู้เรียนและครูผู้สอนได้อย่างชาญฉลาด ค่าเฉลี่ย 4.04 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถใน การบริหารจัดการข้อมูลของผู้เรียนหรือครูผู้สอนที่มีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) สามารถในการเข้าใจธรรมชาติ ของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัล รวมทั้งดูแลข้อมูลเหล่านี้อย่างมีความรับผิดชอบ ค่าเฉลี่ย 4.04 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ และในการคิดวิเคราะห์ที่ดี (Critical Thinking) รวมทั้งสามารถแยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ที่น่าตั้งข้อสงสัย และน่าเชื่อถือได้ ค่าเฉลี่ย 4.00 7) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมี จริยธรรม (Digital Empathy) เห็นอกเห็นใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 8) ผู้บริหาร สถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการบริหารจัดการเวลาในการใช้อุปกรณ์สื่อสารหรืออุปกรณ์ดิจิทัล (Screen Time Management) รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอก ค่าเฉลี่ย 3.97 ตามลำดับ

6. ด้านความรู้ที่เหมาะสมและความก้าวหน้าในวิชาชีพ พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ด้านความรู้ที่เหมาะสมและ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.12 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 4.14 2) ผู้บริหาร สถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน กำกับ และติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรผ่านระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย ค่าเฉลี่ย 4.14 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎหมายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในบริบทต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.13 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานของบุคลากร และสามารถช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ค่าเฉลี่ย 4.12 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสมอภาคในการเข้าถึงมาตรการเกี่ยวกับความ ปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 4.11 และ 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุง และจัดให้มีสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ การสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 4.08 ตามลำดับ

7. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ประสบการณ์ทำงานต่างกัน ส่งผลต่อ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ด้านความเป็น พลเมืองยุคดิจิทัล แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ประสบการณ์ทำงานต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ด้านความรู้ที่เหมาะสมและ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า แสดงภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.17 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหา

น้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการวางแผนและกำหนดนโยบายโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.25 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ค่าเฉลี่ย 4.22 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ที่ มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างนวัตกรรมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย 4.18 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.16 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.14 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ และถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.12 และ 7) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.11 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กระรัต ทองใสพร และคณะ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ และสามารถสร้างแรงบันดาลใจ นำการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบูรณาการ เทคโนโลยี เพื่อยกระดับความเป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และมีความสามารถในการควบคุม กำกับติดตาม และประเมินการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ของบุคลากรในองค์กรได้

2. ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.12 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการพัฒนาระบบการกำกับดูแลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.25 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการวางแผนวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.14 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการปลูกจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ให้กับผู้เรียนและครูผู้สอนในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.13 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการจัดให้มีเครื่องมือและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยสำหรับพัฒนาสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.05 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการบูรณาการการปฏิบัติงานภายใต้เครือข่ายดิจิทัลของสถานศึกษา โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย 4.05 และ 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนและครูผู้สอนในสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย ค่าเฉลี่ย 4.04 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร บัวชู และทิพภากร บัวชู (2562) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ระบุว่า การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กร จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กรได้อย่างทั่วถึง ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานภายใต้เครือข่ายดิจิทัล และมีความสามารถในการวางแผนวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สามารถรองรับต่อการขยาย หรือการปรับเปลี่ยนในอนาคต ค่าเฉลี่ย 4.15 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ค่าเฉลี่ย 4.13 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.09 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ค่าเฉลี่ย 4.08 และ 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการควบคุม กำกับ ดูแล และบริหารจัดการด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศ และการสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 3.99 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพัชร นิธิกิตติสุขเกษม และณัฐ รัตนศิริณิขกุล (2565) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์กศน. อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ในการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการควบคุม กำกับ ดูแล และบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

4. ด้านการปรับปรุงระบบงาน พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการปรับปรุงระบบงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการปรับปรุงอุปกรณ์ ซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ เพื่อระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.25 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการประเมิน และตรวจสอบความพึงพอใจของครูผู้สอนและบุคลากร ต่อการให้บริการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.15 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงระบบฐานข้อมูล และระบบสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.08 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนระบบการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ค่าเฉลี่ย 4.05 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.03 และ 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อดุลย์ วรรณะปะกะ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น นครพนม ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ และทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา และสามารถกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

5. ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) สามารถป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง และป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีทางออนไลน์ได้ ค่าเฉลี่ย 4.18 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการรักษาและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดี (Digital Citizen Identity) ของสถานศึกษาทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง ค่าเฉลี่ย 4.05 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการรักษา และปกป้องข้อมูลส่วนตัว Privacy Management) ทั้งของตนเอง และผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.04 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและครูผู้สอนได้อย่างชาญฉลาด ค่าเฉลี่ย 4.04 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลของผู้เรียนหรือครูผู้สอนที่มีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) สามารถในการเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัล รวมทั้งดูแลข้อมูลเหล่านี้อย่างมีความรับผิดชอบ ค่าเฉลี่ย 4.04 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ และในการคิดวิเคราะห์ที่ดี (Critical Thinking) รวมทั้งสามารถแยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ที่น่าตั้งข้อสงสัย และน่าเชื่อถือได้ ค่าเฉลี่ย 4.00 7) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) เห็นอกเห็นใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 8) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทักษะ และความสามารถในการบริหารจัดการเวลาในการใช้อุปกรณ์สื่อสารหรืออุปกรณ์ดิจิทัล (Screen Time Management) รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอก ค่าเฉลี่ย 3.97 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขญา โกลวานิช และคณะ (2563) ทำการศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23 ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี

ดีและส่งเสริมให้เกิดความ ตระหนักในประเด็นทางสังคม จริยธรรม และกฎหมาย ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมี จริยธรรม ตลอดจนความรับผิดชอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล

6. ด้านความรู้ที่เหมาะสมและความก้าวหน้าในวิชาชีพ พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านความรู้ที่เหมาะสมและ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.12 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 4.14 2) ผู้บริหาร สถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน กำกับ และติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรผ่านระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย ค่าเฉลี่ย 4.14 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎหมายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในบริบทต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.13 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานของบุคลากร และสามารถช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ค่าเฉลี่ย 4.12 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสมอภาคในการเข้าถึงมาตรการเกี่ยวกับความ ปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 4.11 และ 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุง และจัดให้มีสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ การสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 4.08 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถา ปะภาวะเต และบุญชม ศรีสะอาด (2564) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุง และจัดให้มี สภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร รวมถึงเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานของบุคลากร และสามารถช่วยเหลือและ แก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่

สรุปผลการวิจัย

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.97 โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ค่าเฉลี่ย 4.20 2) ด้านวิสัยทัศน์ ค่าเฉลี่ย 4.15 3) ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย 4.06 4) ด้านความรู้ที่เหมาะสม และความก้าวหน้าในวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย 4.05 5) ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล ค่าเฉลี่ย 3.78 และ 6) ด้านการปรับปรุง ระบบงาน ค่าเฉลี่ย 3.60 ตามลำดับ การเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกันส่งผลต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา แตกต่างกัน ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน และประสบการณ์ทำงานต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้เครื่องมือและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยสำหรับ พัฒนาสถานศึกษา
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงอุปกรณ์ ซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ เพื่อระบบการทำงานที่มี ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาด้านการจัดการความเสี่ยงในการรับมือภัยคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) ที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เรียน ครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ในบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กะรัต ทองใสพร กิตติมา ศรีขำ เขมรัตน์ บุญสุข และมัทนา วังถนอมศักดิ์. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล , *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(2), 261-270
- จิณณวัตร ปะโคพิง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2022). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพ การบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 4(2), 37-46.
- พนารัตน์ หุ่นเยี่ยม. (2559). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุชญา โกมลวานิช และคณะ (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2567 จาก <https://app.gs.kku.ac.th>
- อติพัทธ์ นิธิกิตต์สุขเกษม และณัฐ รัตนศิริณกุล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์กศน. อำเภอ สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง. *Journal of Modern Learning Development*, 7(9), 38-54.
- อดุลย์ วรรณะปะกะ. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ออระญา ปะภาวะเต. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. *Journal of Modern Learning Development*, 6(4), 191-200.
- Broadribb. (2014). *Digital Leaders: The New Technology Gurus in School*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://wholeeducation.wordpress.com/2014/11/18/digital-leaders-the-new-technology-gurus-in-school>
- Curious. (2013). *Curiosity in leadership: A strategic paradox*. In 35th European Group for Organizational Studies Colloquium, Edinburgh, Scotland.
- Contributor. (2017). Collaborative professional learning: Contributing to the growth of leadership, professional identity and professionalism. *European Early Childhood Education Research Journal*, 25(3), 436-449.
- Cox, T. (2015). The influences of nursing transformational leadership style on the quality of nurses' working lives in Taiwan: a cross-sectional quantitative study. *BMC nursing*, 14(1), 1-9.
- Fanzo, J.. (2014). Supporting multisectoral action: capacity and nutrition leadership challenges facing Africa. Achieving a Nutrition Revolution for Africa: The Road to Healthier Diets and Optimal Nutrition. Washington, DC: International Food Policy Research Institute (IFPRI), 147-169.
- Hood, J. T. (2018). *A Look into Spillover: The Effect of Supervisor Leadership on Subordinate Family Life*.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Kane, C. (2018). Distinguishing mentoring, coaching, and advising for leadership development. *New directions for student leadership*, 2018(158), 9-22.
- Lumion. (2011). Leadership in the plural. *Academy of Management Annals*, 6(1), 211-283.

- Qualman, E. (2013). *Socialnomics: How social media transforms the way we live and do business (2nd ed.)*. Hoboken, NJ: John, Wiley & Sons.
- Shahyan Khan. (2016). *Leadership in the digital age– A study on the effects of digitalisation on top management leadership*. Master thesis Stockholm Business School
- Sieber. (2013). *5 skill every leader needs to succeed in the digital world*. ESE Business School.
- Zhu, Y. (2014). Corporate social responsibility, firm reputation, and firm performance: The role of ethical leadership. *Asia Pacific Journal of Management*, 31, 925-947.

School administrative factors under the office of mahasarakham primary education service area 3

Surasak Tulanet

Ban Lao Pho Ha School, under the jurisdiction of Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 3

Corresponding author. E-mail: SurasakTulanet@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine the level School Administrative Factors Under the Office of Mahasarakham Primary Education Service Area 3 and to compare School Administrative Factors Under the Office of Mahasarakham Primary Education Service Area 3 with different position, school sizes and work experience. The samples consisted of 296 people, participants including 73 school administrators and 223 teachers in schools Under the Office of Mahasarakham Primary Education Service Area 3 in the 2023 academic year. The instrument for data collection was a set of questionnaires concerning School Administrative Factors with the reliability of 0.99. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), F – test (One – Way ANOVA).

The findings were as follows:

1. The School Administrative Factors Under the Office of Mahasarakham Primary Education Service Area 3 according to the opinions of school administrators and teachers at a high level.
2. The School Administrative Factors Under the Office of Mahasarakham Primary Education Service Area 3 with different position and with different work experience were not different, with different school sizes were different at a statistical significance of the .05 level.

Keywords: Administrative factors, administration, educational institution administration

ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

สุรศักดิ์ ตูลาเนตร

โรงเรียนบ้านเหล่าพ้อหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

Corresponding author. E-mail: SurasakTulanet@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และเปรียบเทียบปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 296 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 73 คน และครูผู้สอนจำนวน 223 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t - test) ชนิด Independent Samples การทดสอบเอฟ (F - test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร, การบริหาร, การบริหารสถานศึกษา

© 2023 JISSD: Journal of Creative Education Research and Development

บทนำ

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ทวีโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จะนำไปสู่การขยายโอกาสทางการศึกษาของบุคลากรในภูมิภาคมากยิ่งขึ้น การเรียนรู้เพื่อให้ได้วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องให้ได้ทั้งสาระวิชา และได้ทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาจะต้องพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนด ให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการจัดให้สอดคล้องกับความรู้

ถนัดและความสนใจของผู้เรียน ช่วยฝึกทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2553)

การบริหารจัดการเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารและจัดการ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย แต่จะบริหารและจัดการอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาคนั้น ผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุด เพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงานและใช้หลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการบริหาร ในปัจจุบันสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารอีกประการหนึ่ง คือ การทำให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบ แม้งานสอนจะเป็นงานหลัก แต่งานในหน้าที่พิเศษที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นหน้าที่ที่ครูปฏิเสธไม่ได้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้ครูทุกคนรักในงานสอน มีการทำงานและเก็บงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีความหมาย และสามารถนำไปใช้ได้ตามความมุ่งหมายทันการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) และมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นที่ตรงกันเกี่ยวกับการปัจจัยทางการบริหารซึ่งสามารถสังเคราะห์ออกมาได้ทั้งหมด 6 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การจูงใจ 3) บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร 4) การติดต่อสื่อสาร 5) เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) โครงสร้างองค์การ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางการบริหารของ ยุทธศักดิ์ ไชยสีหา (2555) วุฒิพร ประทุมพงษ์ (2556) อุณา ผาผิง (2556) คำเตีย ก่อเลี้ยง (2556) อัคราภรณ์ วรรณรัตน์ (2556) ธนกร อัมจักร (2557) กรรณ ภูมะลิ (2557) ประยงค์ ศรีโหม (2561) แก้วกาญจน์ กิมาววัฒน์ (2564) Likert (1961 อ้างถึงใน วุฒิพร ประทุมพงษ์, 2556) และ Steers (1991 อ้างถึงใน วุฒิพร ประทุมพงษ์, 2556) ซึ่งการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงตามมาตรา 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง ในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญคือ เป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ทำงานร่วมกัน จนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2553)

การเปลี่ยนแปลงจากหลักการเดิมที่มีต่อการจัดการศึกษา ทำให้หลักในการบริหารการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปตามกระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการ และปัจจัยการบริหารต่างๆ ผู้วิจัยมีความกังวลว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาและการใช้ปัจจัยการบริหารต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังดำเนินการนี้จะไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผู้เรียน การใช้ยุทธศาสตร์ในการบริหารงาน รองรับการกระจายอำนาจปัจจัยการบริหาร ยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตามระเบียบกฎหมายที่ได้รับมอบหมาย ปัจจัยในการบริหารจัดการที่มีอยู่จะไม่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประสิทธิผลโรงเรียนด้านการจัดการศึกษาเต็มที่ สนองตอบเจตนารมณ์ต่อบทพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ค่อนข้างน้อย ในสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารที่กล่าวไว้นั้น ปัจจัยการบริหารที่จะช่วยให้การบริหารประสบผลสำเร็จจะต้องมีปัจจัยที่จำเป็น เช่น 1) ภาวะผู้นำ 2) การจูงใจ 3) บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร 4) การติดต่อสื่อสาร 5) เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) โครงสร้างองค์การ ที่นักการศึกษาได้ให้การยอมรับว่าจะส่งผลสำเร็จต่อการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงอยากจะค้นคว้าว่าปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 1,058 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 114 คน และครูผู้สอนจำนวน 944 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด 145 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2566 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น 296 คน เพื่อให้สะดวกกับการเก็บข้อมูล จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 73 คน และครูผู้สอนจำนวน 223 คน จากสถานศึกษา 73 แห่ง จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List) มีรายละเอียดดังนี้

1. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ครูผู้สอน
2. ขนาดสถานศึกษา
 - 2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก
 - 2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง
 - 2.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่
3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - 3.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 3.2 ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 6 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย

1. ด้านภาวะผู้นำ
2. ด้านการจูงใจ
3. ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร
5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. ด้านโครงสร้างองค์การ

แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method) มีความหมายและค่าน้ำหนัก ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แตกต่างกัน

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมาย เวลา และสถานที่ ขอรับแบบสอบถามคืน เสร็จแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

5.1 การจัดเตรียมข้อมูล

5.1.1 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์

5.1.2 นำแบบสอบถามที่เรียบร้อยสมบูรณ์มาลงรหัสและบันทึกข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์

5.2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยจัดเตรียมข้อมูลแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วิเคราะห์โดย

1) ทหาระดับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา โดยการนำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจสอบและให้คะแนนตามเกณฑ์ในแต่ละช่อง กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของเรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ แล้วนำไป แปลผลและนำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยายโดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

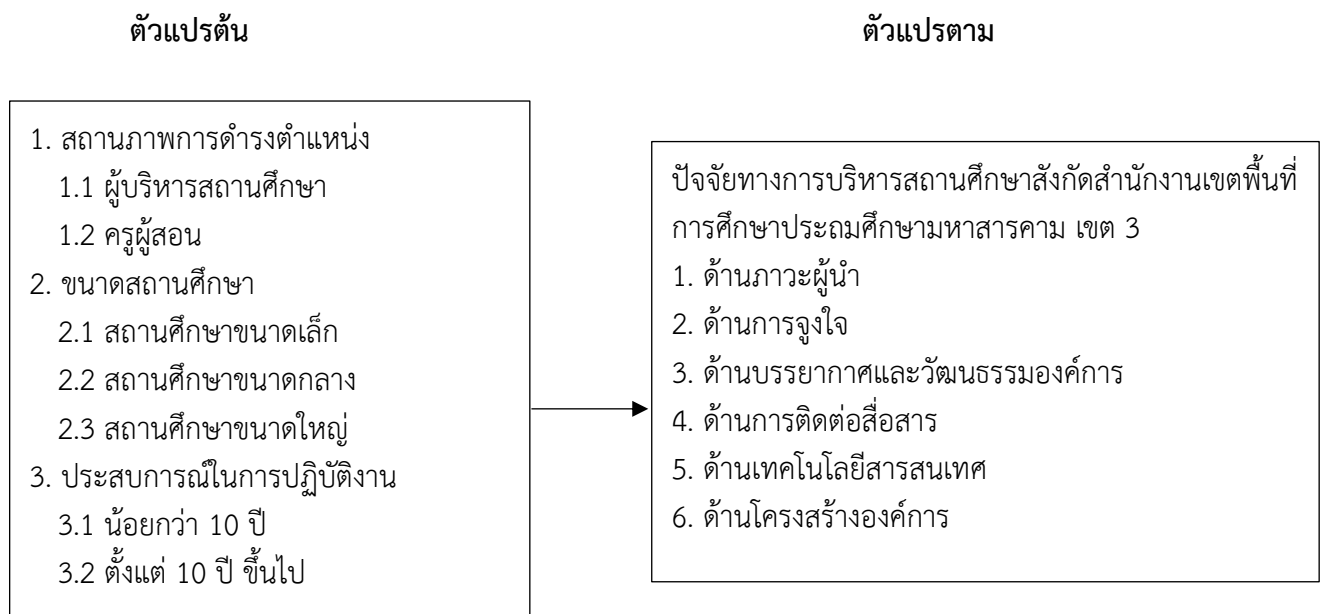
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การเปรียบเทียบปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้วยการทดสอบที (t - test) ชนิด Independent Sample จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้วยการทดสอบค่า F (F-Test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe - Method) วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่องปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร 6 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การจูงใจ 3) บรรยาภาศและวัฒนธรรมองค์กร 4) การติดต่อสื่อสาร 5) เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) โครงสร้างองค์การ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางการบริหารของ ยุทธศักดิ์ ไชยสีหา (2555) วุฒิพร ประทุมพงษ์ (2556) อุ๋นทยา ผาผง (2556) คำเตียง กำเกลี้ยง (2556) อศิราภรณ์ วรรณรัตน์ (2556) ธนกร อัมจักร (2557) กรุณา ภูมะลิ (2557) ประยงค์ ศรีโหมี (2561) แก้วกาญจน์ กิมาณวัฒน์ (2564) Likert (1961 อ้างถึงใน วุฒิพร ประทุมพงษ์, 2556) และ Steers (1991 อ้างถึงใน วุฒิพร ประทุมพงษ์, 2556) และสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจูงใจ และด้านโครงสร้างองค์การ และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานทางการศึกษา ชุมชน ครู และนักเรียน ผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหารงานที่มีความยืดหยุ่น และตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเหตุผล และผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

1.2 ด้านการจูงใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารให้คำแนะนำที่ดีและให้กำลังใจ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารให้การสนับสนุนและโอกาสในการพัฒนาตนเอง และผู้บริหารมอบหมายภาระงานตรงตามความรู้ความสามารถของบุคคล

1.3 ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้การทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสร้างและดำรงวัฒนธรรมที่ดีให้มีความยั่งยืน และสถานศึกษามีการจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานและมีสภาพแวดล้อมร่มรื่นสวยงาม

1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการสื่อสารที่เปิดกว้างและชัดเจน สถานศึกษามีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีความเที่ยงตรง รวดเร็ว ในการติดต่อสื่อสารกับชุมชน และผู้ปกครอง และโรงเรียนมีระบบการสื่อสารที่มีความเที่ยงตรง รวดเร็ว และเพียงพอต่อการตัดสินใจของครูเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

1.5 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและการเรียนการสอน สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ และสถานศึกษามีการจัดหาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด

1.6 ด้านโครงสร้างองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษาจัดโครงสร้างองค์การที่มีความยืดหยุ่นเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ สถานศึกษาจัดโครงสร้างมอบหมายงานและความรับผิดชอบให้ฝ่ายงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ และสถานศึกษามีการปรับลดกฎระเบียบและแนวการปฏิบัติที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาด้านโครงสร้างองค์การ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน

2.2 ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านภาวะผู้นำ และด้านการจูงใจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาด้านการจูงใจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจูงใจ และด้านโครงสร้างองค์การ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการสื่อสารที่เปิดกว้างและชัดเจน มีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีความเที่ยงตรง รวดเร็ว ในการติดต่อสื่อสารกับชุมชน และผู้ปกครอง มีระบบการสื่อสารที่มีความเที่ยงตรง รวดเร็ว และเพียงพอต่อการตัดสินใจของครูเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ในส่วนของผู้บริหารก็สามารถให้คำแนะนำที่ดีและให้กำลังใจ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น มีการสนับสนุนและโอกาสในการพัฒนาตนเอง มีการมอบหมายภาระงานตรงตามความรู้ ความสามารถของบุคคล มีการจัดโครงสร้างองค์การที่มีความยืดหยุ่นเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ มีการจัดโครงสร้างมอบหมายงานและความรับผิดชอบให้ฝ่ายงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ และมีการปรับลดกฎระเบียบและแนวการปฏิบัติที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประยงค์ ศรีโทมิ (2561) ที่ได้ศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหาร และประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุมา ไมยวงศ์ (2564) ที่ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยการบริหารของขนาดเล็กโดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้วกาญจน์ ภิรมานันท์ (2564) ได้ศึกษา เปรียบเทียบศึกษาความสัมพันธ์ ศึกษาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางการพัฒนา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาด้านโครงสร้างองค์การ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดโครงสร้างองค์การที่มีความยืดหยุ่นเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ จัดโครงสร้างมอบหมายงานและความรับผิดชอบให้ฝ่ายงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ และมีการปรับลดกฎระเบียบและแนวการปฏิบัติที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้วกาญจน์ ภิรมานันท์ (2564) ได้ศึกษา เปรียบเทียบ ศึกษาความสัมพันธ์ ศึกษาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางการพัฒนา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและจำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุมา ไมยวงศ์ (2564) ที่ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านภาวะผู้นำ และด้านการจูงใจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่สนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีม มีการสร้างและดำรงวัฒนธรรมที่ดีให้มีความยั่งยืน มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานและมีสภาพแวดล้อมร่มรื่นสวยงาม มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานทางการศึกษา ชุมชน ครูและนักเรียน มีการใช้รูปแบบการบริหารที่มีความยืดหยุ่นและตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเหตุผล ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการให้คำแนะนำที่ดีและให้กำลังใจ ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น มีการสนับสนุนด้านโอกาสในการพัฒนาตนเอง และมอบหมายภาระงานตรงตามความรู้ ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประยงค์ ศรีโทมิ (2561) ที่ได้ศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหาร และประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้วกาญจน์ กิมาณวัฒน์ (2564) ได้ศึกษา เปรียบเทียบ ศึกษาความสัมพันธ์ ศึกษาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางการพัฒนา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาด้านการจูงใจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันเทคโนโลยีทางการศึกษามีมากขึ้นทำให้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆสามารถสืบค้นได้สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย มีโอกาสที่จะเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ที่ถูกจัดทำขึ้นจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า ทำให้ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาด้านการจูงใจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการให้คำแนะนำที่ดีและให้กำลังใจ ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น มีการสนับสนุนโอกาสในการพัฒนาตนเอง และมีการมอบหมายภาระงานตรงตามความรู้ ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้วกาญจน์ กิมาณวัฒน์ (2564) ได้ศึกษา เปรียบเทียบ ศึกษาความสัมพันธ์ ศึกษาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางการพัฒนา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร และด้านภาวะผู้นำ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1.1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้สะท้อนผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการฝึกให้รู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รู้จักการรับฟังข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อให้ครูผู้สอนทุกคนได้มองเห็นถึงความจริงใจของบุคลากรที่มีต่อกัน มีความหวังดีที่จะช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านความประพฤติ และด้านการปฏิบัติงาน เพื่อให้ครูผู้สอนและบุคลากรเกิดความเชื่อมั่น เคารพนับถือ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา ที่สามารถส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาด้านอื่นๆ ก็น่าสนใจในแง่ของการนำผลการวิจัยนั้นๆ ไปใช้ได้ตรงตามการปฏิบัติงาน ก็จะช่วยประหยัดเวลาในการศึกษาของผู้ที่สนใจที่จะค้นคว้าเพิ่มเติม และเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.
- แก้วกาญจน์ กิมาวัฒน์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- กรุณา ภูมะลิ และคณะ. (2557). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 8(1), 158-172.
- คำเตีย ก่อเกลี้ยง. (2556). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพทางการศึกษาภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- ธนกร อัจฉกร. (2557). ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 27. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประยงค์ ศรีโหม้. (2561). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. *วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- ยุทธศักดิ์ ไชยสีหา. (2555). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- วุฒิพร ประทุมพงษ์. (2556). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อุ้นทยา ผาผง. (2556). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.

- อศิราภรณ์ วรรณรัตน์. (2556). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6. ในวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรอุมา ไมยวงศ์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

ISSN 3088 – 2257 (online)

2023

วิทยาลัยพัฒนศาสตร์
สุโขทัย

